ערב יום הכיפורים תשפ"ז: המלחמה לא תמה, אך העולם כיום עד לטבעה האמיתי של ישראל

written by מאיר בן שבת | 19.09.2026

נשיא איראן מסעוד פזשכיאן ינאם השבוע בפני מליאת העצרת הכללית של האו"ם, במסגרת מה שמכונה "שבוע המנהיגים" של המושב. זו תהיה הופעתו השלישית במעמד הזה מאז נכנס לתפקידו, אך הפעם היא תתקיים בצילה של מלחמה פעילה ומתמשכת מול ארצות הברית וישראל, עם הנהגה חלופית לזו שאיתה התחיל את כהונתו, כשכלכלת איראן מצויה בשפל חסר תקדים, כשהנשיא טראמפ מכריז ש"איראן גמורה" וכשראש הממשלה נתניהו מצהיר בקול ברור על היעד הסופי: להסיר את האיום ולהפיל את המשטר בטהרן שנלחם חייו.

לא ברור עד כמה תמשיך להשפיע עליו דמותו של המנהיג העליון, שמינה אותו לתפקידו, את הנסיבות שבהן אותו עלי חמינאי ירד לשאול הוא בוודאי לא ישכח.

אין לצפות להפתעות בנאומו. הוא יטיל על וושינגטון וירושלים את האחריות המלאה למלחמה ולהשלכותיה, יציג את איראן כמי שמגנה על עצמה מפני תוקפנות ויצדיק את התקפות הכטב"מים והטילים על בסיסים אמריקניים באזור ונגד כלי שיט במפרץ, בטיעון של "הזכות לתגובה לגיטימית".

עניין אחד שעליו ידבר מטריד מאוד את ההנהגה בטהראן – המאמצים שהיא מפעילה בסיוע רוסיה ואיראן להפקיע את תוקפו המשפטי של מנגנון ה"Snapback", התהליך שהחזיר אוטומטית את כל עיצומי האו"ם נגד איראן, בגלל הפרותיה בתחום הגרעין. דיון גורלי בנושא זה צפוי להתקיים בסוף החודש ולקראת זאת הוא יחזור ויצהיר כי לא מעוניינת בנשק גרעיני "אך תעמוד על זכויותיה".

"העולם כיום עֵד לטבעה האמיתי של ישראל", אמר פזשכיאן בנאומו לפני שנתיים. זה היה עוד לפני "עם כלביא" ו"שאגת הארי".

הוא רצה לקלל ויצא מברך. כוונתו הייתה להאשים את ישראל בפשעי-מלחמה ובפשעים נגד האנושות, אך הוא סיפק לגביה אבחנה מדויקת ומחמיאה: ישראל שלאחר ה-7 באוקטובר, מציגה את טבעה האמיתי: מאמינה, יוזמת, נועזת, מתוחכמת ונחושה, מול כל הקמים עליה. בלי רהב ובלי שחץ, אך עם הרבה אופטימיות והכרת תודה.

ההנחה שחברה מערבית ומפולגת כמו ישראל תקרוס תחת שלוש שנים של מתקפות טילים התבררה כשגויה – כך נכתב בנייר עמדה שפורסם בתחילת החודש ע"י "מדא אל-כרמל – המרכז

הערבי למחקר חברתי יישומי", היושב בחיפה. לשיטתו, הנתונים מראים כי הציבור היהודי בישראל מפגין עמידות ממושכת, תומך ברובו בהמשך המערכות הצבאיות ומגלה נכונות לשאת במחיר הדמים והכלכלה מתוך תפיסת איום קיומית משותפת וללא קשר למידת שביעות רצונו מהממשלה.

אין זו הפעם הראשונה בה מוצגת הערכה מחמיאה כזו על חוסנו של העורף הישראלי. כבר בינואר 2025, במאמר שפירסם החוקר והסופר-הפוליטי הוותיק מאג'ד כיאלי, במגזין הנחשב אל-מג'לה (Al Majalla) הוא תאר את התרסקות "אשליית קורי העכביש" ואת "השקר וההונאה של המונח אחדות הזירות". הכותרת של מאמרו אז סיפקה את תמצית הסיפור: "קריסת האופציה הצבאית נגד ישראל".

דברים דומים השמיע גם ד"ר עבד אל-מונעם סעיד -יו"ר הוועדה המייעצת של "המרכז המצרי למחשבה ומחקרים אסטרטגיים" (ECSS). בסדרת מאמרים ופרשנויות הוא עמד על שני כשלים תפיסתיים שהיו בעוכריהם של ראשי חמאס וציר ההתנגדות האיראני. הראשון, הערכה שגויה של השפעות הקרע הפנימי על התנהלות החברה הישראלית: זו התלכדה וגילתה איתנות שהפתיעה את מקבלי ההחלטות בעזה ובטהראן ואפשרה פעולה עוצמתית ורחבת היקף ששינתה את פני האזור.

הכשל השני, שעליו עמד ד"ר סעיד הוא אשליית "אחדות הזירות" וההסתמכות על השחקנים האזוריים. לדבריו, הציר בנה על כך שהתלקחות בזירה אחת תפעיל אוטומטית חזית אזורית כוללת שתכריע את ישראל. בפועל, המדינות הערביות המובילות בחרו לשמור על האינטרסים הלאומיים שלהן והותירו את איראן ושלוחותיה להתמודד לבדן עם המכה שניחתה עליהן.

אפשר להניח כי מסקנות אלה ביחס לישראל משקפות גם את הלך מחשבתם העכשווי של מי שנותרו להנהיג את ציר-ההתנגדות או של שחקנים אחרים באזור, שמסיבות מובנות לא נותנים לכך ביטוי מפורש. קשה להפריז בחשיבותה של הכרה כזו.

מלחמתה של ישראל אמנם טרם נסתיימה והיא מתנהלת במישור הפיזי-הגשמי, אך הניצחון בה יהיה מובהק אם היא תחולל מפנה תודעתי אצל האויב ולא רק שינוי ביכולותיו. הכרה פנימית כי לא יוכל להכריע בכוח את ישראל וכי ניסיון לעשות זאת לא יהיה כדאי.

האופן שבו האזור תופס את ישראל לא רק את יכולותיה הצבאיות בהגנה ובהתקפה אלא גם את עוצמתה הכלכלית ואת איתנות העורף מבסס את האופטימיות ביחס לאתגר ההכרעה התודעתית. יהיו מי שיטענו כי מדיניותה בהפעלת הכוח וגישתה ביחס להסדרים מדיניים מתפרשות ככוחנות וכחתירה להגמוניה והן מעצימות את בידודה. בשכונה שבה אנו חיים אין לנו ברירה אחרת.

ונתנה תוקף קדושת היום

דריכות רוחנית ורצון פנימי עמוק להתכנסות ותיקון, ממלאים אותנו בערבו של יום הכיפורים. בעוד הלב מבקש להתעלות אל גודלו של היום הזה, המציאות היום-יומית תובעת את שלה. הזיכרונות הטריים של הפתעת שמיני עצרת נשזרים בנוראותיה של מלחמת יום הכיפורים ומחייבים לעמוד על המשמר. גם זו היא קדושת היום.

פורסם בישראל היום, בתאריך 19 בספטמבר, 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.